

Marija Antoinetta

- Rodila se je 2. november 1755 , njena žalostna pot pa se je končala 16. oktober 1793. Njeno polno ime pa se glasi Marija Antonija Jožefa Ivana Habsburško-Lotarinška.
- Je hči Franc I. Lorenskega in toskanskega vojvode ter rimsko nemškega cesarja in hči Marije Terezije nadbojvodinje Avstrije, kraljice Ogrske in Češke ter vladarica habsburških dednih dežel.
- Do svojega 15 leta živi Marija Antoinetta na Dunaju v dvorcu Schönbrunn. Velja za vitko in prikupno, ki ji znanje ne diši najbolj. Ne zna niti pravilne nemščine, kaj šele Francoščine, zgodovina jo ne zanima, niti ne glasba, o splošni omiki pa nima pojma. Ne pokaže najmanjšega zanimanja ukvarjati se z nekim resnim predmetom.
- Habsburška in Burbonska dinastija se odločita za sklenitev krvne zaveze. Edina primerna za poroko se zdita vnuk Ludvika XV, Ludvik XVI in Marija Antoinetta. 7. junija 1769 piše Ludvik XVI pismo Mariji Tereziji v katerem jo prosi za roko njene hčere. Marija Terezija je srečna in hkrati v skrbeh za svojo še nedoraslo hčerko. Zadnja 2 meseca pred odhodom mora Marija Antoinetta celo spati v isti sobi z materjo, saj jo ta želi kar najbolj spametovati in pripraviti na njeno veliko poslanstvo. Nato pa se, še mnogo prezgodaj začnejo velike priprave na poroko. KomPLICIRAJO o vsaki podrobnosti kot naprimer: čigavo ime naj se v ženitni pogodbi imenuje na prvem mestu? Ime avstrijske cesarice ali francoskega kralja? Kakšna naj bodo darila? In podobno. Mala Marija pa se mora odpovedati vsem avstrijskim pravicam.
- In nato dne 19. 4. 1770 se izvrši poroka v Avguštnski cerkvi na Dunaju. Nato nevesto odpeljejo. Simbolično pripravijo za izročitev bodoče soproge Ludvika XVI francozom na enem izmed neobljudenih otokov na reki Ren, torej na nikogaršnji zemlji, paviljon s tremi sobami in 1 dvorano. Nekaj dni pred izročitvijo Marije Antoinette pa ta otok obiščejo radovedni študentje, med njimi tudi Goethe, ki ves zgrožen opazuje kako so lahko tako lahkomi selno okrasili dvorano. Na stenah namreč visijo preproge, z vzorcem, ki ponazarjajo legendo o pogubni zakonski zvezi. Nekaj dni za tem dogotkom torej na otok pripeljejo bodočo kraljico Francije. V znamenje, da sedaj pripada Franciji, mora simbolično pustiti vse kar je bilo avstrijskega tu (vse obleke, perilo, nakit in celo psa). Prihod Marije Antoinette v Francijo pa se razvije v nepozabno slavnostno uro za francoski narod. Pozdravljajo jo belo oblečeni otroci in ji mečejo svetlice v pozdrav, toči se vino, pečejo se voli, po reki pa drsijo lampinjoni. Ludvik XVI pa o srečanju s svojo soprogo zapiše le: »sestane z gospo prestolonasledenico«
- 16. maja se izvrši poroka še na francoskih tleh v kapeli Ludvika XIV. 1. noč mladoporočenca prebijeta skupaj, a ni prav nič uspešna. Ludvik si v svoj dnevnik skromno in hladno zapiše: »Nič!« In prav tako ni uspešnih tudi naslednjih 7 let.
- Marijo Antoinetto mučijo razlike med Schönbrunnom in Versaillesom. Medtem, ko se je doma lahko sproščeno obnašala, ji tukaj težijo z zapetostjo. Vse kar si mlada dama želi, ni združljivo s položajem kraljične. Udeležuje se plesov, še raje pa maškarad, kjer lahko pozabi kaj v resnici je in uživa v življenju pod krinko. Med drugim tudi laže materi da bere, česa drugega niti ne zna; mati, ki pa je v skrbeh zanjo in za potomstvo pošlje v Paris Mercyja, kateri ji dnevno piše o obnašanju male kraljične in ji svetuje naj se ne vmešava v politiko. Daje ji tudi nasvete za uspešnejše posteljne odnose z možem. Izkaže pa se tudi zloba male Marije. Hčere Ludvika XV jo ščuvajo proti njegovi ljubici madame Dubarry. Po pravilu, da mora gospa z višjim položajem najprej ogovoriti tisto z nižjim, Marija Antoinetta mesece ne spregovori s kraljevo ljubico, ki si silno želi njene pozornosti. Dvor, ki to opazi se ob tem neizmerno

zabava. Uboga grofica prosi svojega dragega za pomoč saj ne gre le za njeno marveč tudi za njegovo smešenje. Tako bodoča kraljica po mnogih opozorilih, le obljubi, da bo spregovorila z njo, saj pride novica celo do Marije Terezije. Nato na neki zabavi le spregovori z njo skromnih 7 besed: »Danes je pa veliko ljudi v Versaillesu.« 8. junija leta 1773 oddide prestolonaslednica 1. slavnostno v Paris. Vsa navdušena nad tem, kako lepo jo je sprejelo ljudstvo piše o tem svoji materi; že kmalu po dogodku pa se za ljudstvo ne zmeni več, niti ne za politiko; ker jo nočno življenje zabava in ker je sama srečna, meni, da so srečni vsi.

- 10. maja naslednjega leta umre kralj Ludvik XV za kozami. Rek, da naj bi Marija Antoinetta tistega dne izrekla: »O Bog, bodi nama varuh in zaščitnik, veliko premlada sva, da bi vladala« ni resničen, saj sedaj že kraljica ponosno seže po svoji kroni in brezskrbno sede na prestol. Resnično pa ta dogodek prestraši le Marijo Terezijo, saj se zaveda položajo svoje hčerke. Od takrat naprej jo vsi umetniki upodabljajo v vseh oblikah in besedah. Od prve ure dalje je boginja rokokoja. Nežna, vitka, prikupna, ljubka, koketna postane zgleden tip mode. Nadarjena je za marsikaj, a žal brez volje, da bi kaj storila. Čeprav sta si s soprogom popolnoma različna, imata vseeno prav prijeten, prijateljski zakon. Marija Antoinetta pa vsak dan začenja prav stresno. Mučijo jo 3 jutranje skrbi. Kaj bo oblekla? Kakšno frizuro bi si danes zaželela? In kakšen nakit bi spadal k vsemu skupaj? Pri tem ji pomagajo množice dam, šivilij in frizerjev. Dan za dnem kupuje novo blago, novo zlatnino. In ko zapade v doglove je vedno tu njen ljubi možiček, da ji pomaga iz njih. Podnevi se zabava z jahanjem, še raje oslov kot konj, ali pa si ogleduje konjske igre.
- Nato pa si skromna kraljica zamisli še nekaj, nekaj kar bi bilo povsem samo zanjo. Od svojega soproga zahteva mali Trianon in ta ji seveda ustreže. Vse kar vsebuje to njeno malo kraljestvo mora biti kar najbolj moderno. Tako si polek gradička zamisli še prav poseben vrt. Vse mora biti zbrano na tej majhni krpi, francosko, kitajsko, indijsko, afriško drevje, holandski tulipani, ribnik, rečica, gore in romantične razvaline, podeželjske hiše in grški templji, mlini na veter, celo vulkan. A k sreči se izkaže, da je ta zamisel mnogo predraga. Tako Antoinetta dobi le pravo podeželje, s čisto pristnimi kmečkimi hišami, kmeti in kmeticami, hlevi in kurjimi gredami. Kasneje dobi kraljica že nekaj sovražnikov. Obtoževati jo začnejo istospolne nagnjenosti, kako pa jo nebi, saj svojo nežnost, ki jo ne more deliti s svojim soprogom, v blažjih oblikah deli s svojimi prijateljicami. Grofica Polignacova se v njeni družbi izvrstno znajde. Navidez iskreno prijateljstvo preide do velikega zaupanja in tako kraljica zaposli njene najbližje na najvišja mesta, ter jim podeljuje še kup nagrad.
- Leta 1777 jo v aprilu obišče brat Jožef II. V Francijo pride predvsem s tremi nameni. S vsakom želi govoriti o njegovih neizpolnjenih zakonskih dolžnostih, v roke želi vzeti veseljaško sestro in jo spametovati, ter utrditi želi zvezo med francoskim in avstrijskim vladarskim dvorom. Pred odhodom napiše še pismo samih vprašanj svoji sestri, saj želi doseči, da bi začela razmišljati o svojem življenju. Njegov pogovor s vsakom se vsekakor izkaže za uspešnega saj se zakonca avgusta istega leta prvič po 7 letih zakonske zveze intimno sestaneta. Ludvik naslednji dan izjavi, da mu je te vrste zabava pravzaprav zelo všeč in, da mu je žal, da je tako dolgo ni poznal.
- 8. 12. naslednjega leta se jima rodi 1. hčerka madame Royale; in spet se najde nekdo, ki z rojstvom ni zadovoljen. Sama Marija Terezija, ki si je tako želela vnuka sedaj ni zadovoljna, saj želi dečka, ona pa umre, preden se ji 1. rodi. Leta 1781 se kraljevemu paru rodi sin Ludvik Jožef, 27. 3. štiri leta pozneje pa bodoči Ludvik XVII, še leto pozneje pa Zofija Beatrix, ki hitro umre. Nosečnosti prispevajo k temu, da se Marija spametuje in odpove zabavam. Igra z otroki ji tako postane zanimivejša od zabav.

- Nekje od leta 1784 naprej pa postaja kraljica vse manj priljubljena. Na gradu Bellevue ji nasprotujejo tete Ludvika XVI. Saj jih je izdala v igri proti madame Dubarry, na gradu Palais Royal se zavzema proti njej vojvoda Orleanski, ki se bori za nov demokratičen red. Proti njej pa je celo grof Provansalski, bodoči Ludvik XVIII in brat njenega moža, ki si želi čimprej sam sesti na prestol. P njej začnejo pisariti sramotilne spise in Francija jo dokončno zasovraži kot ženo in kot kraljico. Iz tega časa izvira tudi prevara Marije Antoinette z ogrlico. Ogrlico kupi neka druga gospa in zagotovi, da jo pride odplačat kraljica sama. To je le še ena od umazanih iger proti njej in kasneje jo zato celo obsodijo, spoznajo za krivo in jo pred ljudstvom udarijo z bičem v sredo obraza. Ob temu pa ljudstvo izve za številko dejanske porabe denarja v času njenega bivanja v Versaillesu. S tem postane še bolj zasovražena in je prisiljena odsloviti nekaj delavcev, ter prodati nekaj svojega posestva. 5. maja 1789 se kraljevi par pobota z ljudstvom. Mesec kasneje jima umre sin Ludvik Jožef, kar kraljico še bolj prizadene. Tudi to še ni vse. V tem času izgubi še vse svoje prijatelje in edini, ki ji še ostaja ob strani je njen ljubi Hans Axel Fersen.
- A med njima je več kot samo prijateljstvo. Pisarita si intimna pisma in gojita gorečo ljubezen. Ko sta se 30. 1. že leta 1774 spoznala na dvornem plesu se je pričela njuna ljubezen. 4. leta za tem Šved znova obišče Versailles in takrat se pričnejo njune intimnosti. Dobri Fersen pa zaradi strahu, da bi odkrili njuno ljubezen oddide na služenje v Ameriko. Po 4. letih se tako znova vrne in brž odhiti v Paris. 5. 10. 1789 pride do prvih resnih izgredov. Ljudstvo prične svoj pohod v Versailles, voditelj izgredov je sam vojvoda Orleanski, ljudstvo pa se odpravlja tja zaradi pomankanja kruha. Dvor je še bolj ponižan saj se jim po robu postavijo same ženske. V podporo na dvor prihiti tudi sam Fersen. Ta dan celo nekdo ustrelji proti kraljičnini sobi. Podivjana množica udre naravnost v dvor in le s težavo rešijo kraljico. Tik po končani nevarnosti pa se na dvorum prav nič očitno, pojavita glavna nasprotnika Marije Antoinette, grof Provansalski in gros Orleanski. Ljudstvo pa dan za tem znova protestira. Kraljevo družino izženejo v Paris in jo nastanijo v starem, zapuščenem gradu Tuilerije, kjer so razbite vse okenske šipe, vrata se ne zapirajo, ni pohištva, tudi luči ne delajo. Življenje razvajene Marije se tu popolnoma spremeni. Ostala sta ji le še dva otroka, ki sta njena edina sreča. Nato pa umre še kraljevi pomočnik in družina se v strahu pred napadom ljudstva odloči za beg. Kljub veliki želji pred rešitvijo pa svojega pobega ne znajo prav dobro zakrinkati. Za pobeg si dajo izdelati razkošno kočijo, ki poleg vsega vsebuje še celo manjšo vinsko klet. Pobeg pa morajo skriti tudi pred pred dvorom, saj imajo tudi tam svoje sovražnike. Tako v večernih urah najprej odpelje Fersen otroka, sledi jim kraljica in kasneje še kralj. Ljudstvo pa jih že po nekaj kilometrih razkrinka saj je vsem sumljiva kočija, odvedejo jih nazaj v Pariz. Maria Antoinetta pa s prilizovanjem in pismi znova doseže ljubezen pri ljudstvu, a ne za dolgo, znova se vsi postavijo zoper kraljevemu paru. Fersen, ki je zaradi pomoči pri pobegu izgnan in je zanj razpisana javna tiralica, se znova odloči za obisk Marie. Leta 1792 ji umre brat Leopold, ki je vladal Avstriji, nasledi ga brezčutni cesar Franc, s katerim nista v nikakršni sorodstveni zvezi. Začne se vojna proti ogrski, pri kateri je Antonietta na strani nemcev. Zopet obišče ljudstvo grad in ga poniža. V obupanosti piše mlada kraljica zadnja pisma Fersonu. Poslednji zavezniki grozijo, da bodo porušili Paris do tal, če bo ljudstvo napadlo Tuilerije. A ljudstvo ne preneha. Ubijejo voditelja varnostnih čet in med stražo zavlada strah, ki pa jo Ludvik 16 s svojo še bolj bojezljivo osebnostjo ne more pomeriti. Tako ljudstvo vdre v dvor in zahteva kraljevo odstranitev.
- 13.8.1792 Odvedejo kraljevo družino v Temple, kjer jih namestijo v trdnjavnem stolpu, kasneje pa ukažejo še odstr. Vseh oseb, ki ne spadajo h kraljevi družini,

prepovedo obiske in dopisovanje. Pustijo jim le še enega slugo za kraljevo osebno postrežbo. Sprva ujetništvo nima značaja kazni, če sodimo po obilici hrane, ki jo prejmejo in pohištvu, ki ga imajo. Kasneje pa kralja premestijo v drug trdnjavski stolp. Tako je Maria Antonietta za zmeraj ločena od soproga, le še dan pred njegovo usmrnitvijo, ji dovolijo obisk. Usmrtilo ga 21.1.1793, saj menijo, da je potrebno njegovo politično smrt zavarovati pred vrnitvijo še s telesno smrtno. Maria Antonietta nato išče kakršen koli način, ki bi jo povezal z zunanjim svetom. Pridobi stražarje na svojo stran, da ji pomagajo pri prenosu skrivnih pisem. 3. 6. 1793 jo ločijo od sina, 4 mesece kasneje pa jo odvedejo v Conciergerie, ki je bila izbrana jetnišnica za najnevarnejše politične zločince.

- Tudi od tukaj skuša še pisati svojim najbližjim, a jo stražar iz strahu pred smrtjo ovadi dopisovanja. Zaradi tega ji poostrijo stražo in jo pokličejo pred sodišče. Sin še pospeši njeno usmrnitev s tem, ko jo po krivem obtoži spolnega nadlegovanja in izda njene skrivne pomočnike. 14. 10. začnejo sojenje proti njej in jo spoznajo za krivo.
- 2 dni pozneje jo na Revolucijskem trgu pred množico ljudi obglavijo. Njeno glavo dvignejo za lase visoko v zrak nad ljudstvo, ki veselo njene smrti že nekaj dni pozneje popolnoma pozabi nanjo. Edini, ki resnično žaluje zanjo je le Fersen.

»Povprečna« je beseda, ki najbolje opiše kraljico. Bila je povsem običajna ženska, potisnjena v prepomembno in prezahtevno vlogo, ki ji ni bila kos. Veliko srečnejša bi bila, če bi lahko živela preprosto vaško življenje, tako pa je morala živeti po etiketi francoskega dvora, ki ji je od nekdanj povzročala probleme. Njeno nesoglašanje z etiketo ji je tudi priskrbelo slab sloves z vsemi govoricami in pamfleti vred. Medtem ko je neizpodbitno res, da je zapravila ogromne vsote državnega denarja, pa za trditve o njenem razuzdanem spolnem življenju nimamo nikakršnih dokazov. Pripišemo ji lahko le ljubezensko razmerje z Axelom Fersenom, vse ostale obtožbe pa so sprožili njeni nasprotniki, ki so si od njih obetali različne koristi. Prav tako so jih uporabili revolucionarji, ki so Marijo Antoinetto uporabili kot žrtevno jagnje, razlog za tegobe ljudstva. Ravno zloraba njenega imena pa ji je zagotovila posebno mesto v zgodovini, ki ji drugače ne bi pripadlo.

Marija Antoinetta
(2. 11. 1755 – 16. 10. 1793)

- S kom in kdaj se poroči Marija Antoinetta?
- Je njeno obnašanje združljivo s položajem kraljice? Kje se to kaže?
- Kdo od sorodnikov ji priskoči na pomoč v Francijo? Se njegovi nameni uresničijo?
- Koliko otrok je imela? Kateri od njih zaznamuje njen konec in kako?
- Kakšno vlogo je v njenem življenju igral Hans Axel Fersen?
- Kateri so bili njeni glavni nasprotniki?
- Kako Marija Antoinetta konča življenje?